

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 8 marca 2018 r.

BADK.DPK.133.2.2018 WW
P9-02/18

Nr: 32436/16	Data wpływu petycji 3 stycznia 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 7 marca 2018 r.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

TEMAT

**PODWYŻSZENIE RENTY SOCJALNEJ DO WYSOKOŚCI RENTY
Z TYTUŁU CAŁKOWITEJ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna

Stanisław Porowski – osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, w celu podwyższenia renty socjalnej do kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Przedmiotem petycji jest zmiana ustawy o rencie socjalnej, w celu podwyższenia renty socjalnej do kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy określonej w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Autor petycji zauważa, że od 1 marca 2017 r. najniższa renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosi 1 000 zł, a renta socjalna 840 zł.

Wnoszący petycję proponuje też przyznanie rencistom socjalnym, po osiągnięciu wieku emerytalnego, prawa do najniższej emerytury określonej w ustawie emerytalnej. Postulat petycji uzasadnia tym, że od 1 marca 2018 r. w wyniku zmiany ustawy emerytalnej gwarancją wysokości kwoty najniższego świadczenia do 1 000 zł, bez wymaganego stażu ubezpieczenia, zostały objęte emerytury przyznane z urzędu zamiast rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Wskazane rozwiązanie należy wprowadzić też dla rencistów socjalnych, gdyż otrzymują oni dużo niższe świadczenia (1 marca 2018 r. świadczenia zwaloryzowano).

W ocenie autora petycji, dysproporcje występujące w wysokości świadczeń i nierówności społeczne naruszają zasadę równości i niedyskryminacji zawartą w art. 32 Konstytucji RP. Osoby niepełnosprawne mają prawo do godnych warunków życia, a obowiązkiem rządu jest udzielanie im pełnego wsparcia i pomocy w zaspokajaniu ich podstawowych potrzeb życiowych i zapewnienie im godnych warunków bytowych.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 32 stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi, mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Jednocześnie władze publiczne udzielają osobom niepełnosprawnym pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69).

Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 ze zm.) określa zasady i tryb przyznawania oraz wypłaty renty socjalnej.

Renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy

z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia,
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. lat,
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone wyżej, przysługuje renta socjalna:

- stała – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała,
- okresowa – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Renta socjalna okresowa przysługuje przez okres wskazany w decyzji jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik ZUS, na zasadach i w trybie określonym w ustawie o emeryturach i rentach z FUS (art. 5).

Renta socjalna wynosi 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z FUS. ZUS podwyższa rentę z urzędu, jeżeli wypłatę renty wstrzymano - po jej wznowieniu (art. 6). Od 1 marca 2018 r. renta socjalna wynosi 865,03 zł.

Renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty: z tytułu niezdolności do pracy, inwalidzkiej lub strukturalnej, a także uprawnionemu do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Nie przysługuje także właścicielowi lub posiadaczowi nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 5 ha przeliczeniowych (art. 7).

Prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Za taką działalność uważa się: zatrudnienie, służbę (np. wojskową) lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej. Za przychód, wskazany wyżej, w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej uważa się przychód stanowiący zadeklarowaną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Za przychód uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego. Prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu również przy osiągnięciu przychodu innego niż wymieniony wyżej, zaliczonego do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych lub osiągnięcia przychodów

z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na mocy przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

Prawo do renty socjalnej zawieszają się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS do celów emerytalnych. Osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy mają obowiązek niezwłocznie powiadomić ZUS w formie pisemnego oświadczenia o osiągnięciu przychodu powodującego zawieszenie prawa do renty. Prezes ZUS ogłasza w Monitorze Polskim, w terminie do 14. dnia roboczego drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego, kwotę przychodu, o której mowa wyżej.

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w komunikacie z 20 lutego 2018 r. w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2017 r. ogłoszonego do celów emerytalnych stosowanej przy zawieszaniu renty socjalnej (M. P. z 2018 r. poz. 213) ogłosił, że od dnia 1 marca 2018 r. kwota ta wynosi 3 161,70 zł.

Decyzję w sprawie renty socjalnej wydaje i świadczenie to wypłaca jednostka organizacyjna ZUS właściwa ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu ubiegającego się o rentę socjalną. Renta socjalna oraz koszty jej obsługi są finansowane ze środków budżetu państwa.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) określa warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, zasady ustalania ich wysokości oraz zasady i tryb przyznawania oraz wypłaty świadczeń.

Świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują ubezpieczonym jeżeli spełniają warunki do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych FUS oraz członkom rodziny po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej (art. 2 ust. 1).

Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12).

Renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) posiada wymagany stosownie do wieku ubezpieczonego okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 5 lat dla osób w wieku powyżej 30 lat, przy czym pięcioletni okres powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niepełnosprawności; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty: z tytułu niezdolności do pracy, szkoleniowej lub rodzinnej,
- 3) niezdolność do pracy powstała w trakcie ubezpieczenia lub w ciągu 18 miesięcy od jego ustania,
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury z FUS lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Osobie spełniającej powyższe warunki przysługuje renta stała lub renta okresowa.

Od 1 marca 2018 r. najniższa gwarantowana emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosi 1 029,80 zł. Renta dla osoby częściowo niezdolnej do pracy wynosi 75% renty dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy i wynosi 772,35 zł.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) reguluje sprawy osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem. Niepełnosprawność osoby definiuje, jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

PRACE LEGISLACYJNE:

Do Sejmu wpłynął poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej (druk sejmowy nr 1966), 27 października 2017 r. skierowany do I czytania do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Projekt dotyczy podniesienia progu dochodowego rencistów, od którego zawieszane jest świadczenie dla rencistów socjalnych do poziomu 130% średniej krajowej w skali miesiąca.

W Sejmie złożono tożsamą petycję BKSP-145-315/18, która 2 lutego 2018 r. została skierowana do Komisji do Spraw Petycji.

W VII kadencji Senatu Internetowe Forum Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem Możemy Więcej” złożyło petycję zbiorową **P-21/10** w sprawie podwyższenia kwoty renty socjalnej. Na bazie petycji Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

wniosła projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej - druk senacki nr 1263 z 17.06.2011 r. Z zakończeniem VII kadencji Senatu prac nad projektem nie ukończono.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji VIII kadencji Senatu, ponownie rozpatrzyła petycję. Senatorowie przyjęli projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej, który skierowali do Marszałka Senatu. W projekcie (druk senacki nr 70) zaproponowano stopniowe zwiększanie wysokości renty socjalnej o 4 punkty procentowe w kolejnych latach, począwszy od 1 stycznia 2013 r., aby docelowo osiągnąć 100% kwoty najniższej renty dla osób całkowicie niezdolnych do pracy.

Senat RP na 16. posiedzeniu 26 lipca 2012 r. w głosowaniu nie podjął uchwały o wniesieniu projektu ustawy do Sejmu i tym samym zakończył postępowanie w tej sprawie.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Interpelacja nr 17905 w sprawie kwoty renty socjalnej do ministra rodziny, pracy i polityki społecznej. W odpowiedzi z 20.12.2017 r. resort stwierdził m.in., że ustawa o rencie socjalnej ustanowiła świadczenie gwarantowane przez państwo, wypłacane osobom, które w większości nigdy nie osiągają samodzielności życiowej. Dorosłe mieszkają z rodzicami lub przebywają w instytucjonalnych formach opieki, najczęściej w domach pomocy społecznej. Osoby te, z powodu wcześniej powstałej niezdolności do pracy, nie mają możliwości podjęcia pracy zawodowej i nabycia uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy, a często zdobycia zawodu. Renta socjalna jest wyrazem szczególnej troski państwa o te osoby niepełnosprawne.

Resort podkreślił też, że renta socjalna nie jest świadczeniem z systemu ubezpieczeń społecznych, a wśród pozytywnych przesłanek nabycia prawa do niego jest brak wymogu jakiegokolwiek stażu ubezpieczeniowego. Renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Od 1 marca 2017 r. w związku z podwyższeniem najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do 1 000 zł, renta socjalna wzrosła o 98,65 zł, z kwoty 741,35 zł do 840 zł. Dla porównania w 2016 r. rentę podwyższono o 1,77 zł (z 739,58 zł do 741,35 zł), a w 2015 r. o 30,24 zł (z 709,34 zł do 739,58 zł). Renta socjalna jest niższa niż najniższa gwarantowana renta z tytułu całkowitej niezdolności, co uzasadnione jest faktem, że osoby ją pobierające odprowadzały składki na FUS, wnosili więc wkład finansowy do systemu ubezpieczeń.

W odpowiedzi resort nadmienił, że renta socjalna nie może zaspokoić wszystkich niezbędnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Podwyższenie kwoty renty socjalnej

prowadziłoby do zrównania jej wysokości z rentą z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, co prowadziłoby do deprecjacji systemu ubezpieczenia społecznego, w którym świadczenia przyznawane są z tytułu pracy, czyli opłacanych składek.

INFORMACJE DODATKOWE:

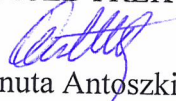
Ustawą z dnia 29 września 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ... (Dz. U. z 2017 r. poz. 2120), od 1 marca 2018 r. gwarancją kwoty najniższego świadczenia objęto emerytury przyznane z urzędu zamiast rent z tytułu niezdolności do pracy przysługujących osobom, które nie posiadały odpowiedniego stażu pracy, wynoszącego 20/22 lat kobiety i 25 lat mężczyźni. Świadczenia te były objęte jedynie gwarancją wysokości dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy.

Emerytury przyznane z urzędu podwyższono do 1 000 zł dla osób pobierających rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy albo 750 zł w przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Wysokość emerytur została ustalona z urzędu i waloryzowana 1 marca 2018 r. Osoby uprawnione do pobierania świadczeń otrzymają je wraz z wyrównaniem od 1 marca 2017 r.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz